

הוצאת ספריו וכתביו הק"ו ומפעלים להפצת תורתו

משתגעין ומתלהטין ב תורת האור החיים הקדוש

פרשת ויקהל תשפ"ב | גליון כז

פנינים מובחרים מעובדים ומתומצתים על פי דברי רבינו

פניני חיים

מוסר חיים לקח מהפרשה במשנת רבינו

סיבת השכר על 'שמירת שבת'

אַלֶּה הַדְּבָרִים וְגו'. (לה, א)

עוד ירצה לומר פי הגם פי מצות שבת היא שמייה מהמלאכות ושבייתה ואין פאן מעשה לטל עליה שְכָר, אֶלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צָוָה ה' שִׁיִּהוּ בְּגֵדְךָ מַעֲשֵׂה לְטַל עֲלֵיהֶם שְכָר, וְעַיִן מֵה שִׁקְתָּ בְּפָרְשֵׁת כִּי תִשָּׂא (לא טז) טעם לָזֶה, וְדַבַּר לומר אֶלֶּה לְשַׁלֵּל הַדְּגָמָא שִׁיִּשְׁנוּ בְּבַחֲיַנְתָּ שְׁמִירָה לְבַד אֵינוֹ כְּבַחֲיַנְתָּ הַמַּעֲשֵׂה לְטַל עֲלָיו שְכָר.

רבינו הקדוש מעלה שאלה, מדוע הובטח לישראל שכר עבור שמירת שבת, והרי אין מקבלים שכר על 'אי עשיה', וכי יקבל אדם שכר על כל רגע שאינו עובר עבירה. ומתוך רבינו על פי דברי חכמינו, שאם האדם בא לידו לעשות דבר עבירה והוא מתגבר ואינו עושה, מקבל שכר כאלו עשה מצוה. ולפי זה, בשבת שהאדם עסוק בהרבה פעולות גשמיים שעלול להיכשל בהם בחילול שבת, ולכן מקבלים שכר על שמירת שבת, כי הוא נחשב כל הזמן כמי שבא לידו דבר עבירה וניצול הימנה.

בזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוק בתחילת הפרשה 'אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּם, שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ, ולכאורה יש לשאול מה הכוונה 'לעשות אותם', והרי מדובר כאן על שמירת שבת, שהמצוה הוא על אי עשייה, שלא לעשות מלאכה בשבת, ואין יתכן לומר 'לעשות אותם, אלא אדרבה היא הנותנת שלמרות שהיא מצוה של אי עשייה, מקבלים עליה שכר כאילו יש כאן עשייה.

ולכן נאמר 'אלה הדברים' וידוע מה שאמרו חכמינו שכל מקום שנאמר 'אלה' בא לפסול ולמעט אחרים, ולכאורה מה בא למעט כאן, אלא בא למעט שמירת שבת משמירת איסורים אחרים, שהשומר שבת מקבל שכר על אי עשייה, ובשאר המצוות אינו מקבל שכר על אי עשייה.

ובפרשת כי תשא מפרש רבינו בדרך זה את הפסוק 'וְשִׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבִטָה לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבִטָה, ולכאורה יש לדקדק בלשון הפסוק שהרי השבת הוא 'אי עשייה' ומדוע נאמר לעשות את השבת, אלא כוונת הפסוק שהקדוש ברוך מחשיב לאדם כאילו בכל רגע באה לו הזדמנות לעשות מלאכה בשבת ולא

עשאה, ולכן מקבל שכר כאילו עשה מצווה בפועל.

זה לשון קדשו: 'כי משונית שמירה זו מכל בגדר עשייה... כי בכל עת מזדמנים לפניו מלאכות הרבה מהארבעים ותולדותיהם, בפרטי המחובר ובפרטי הביטול, ובפרטי מקח וממכר, שהאדם רגיל בהם כל היום, ומזדמנים באין מספר, והוא נשמר מהם, לזה יחשב להם כעושה מצוה.'

ישוּב נוסף כותב רבינו על שאלה זו, כדלהלן:

נפסק בהלכה שצריך האדם להוסיף מחול על הקודש, אמנם החיוב הוא זמן מועט, אבל יש 'אפשרות' להקדים ולקבל את השבת מזמן פלג המנחה [שעה ורבע לפני השקיעה].

ורבינו הקדוש מחדש בענין שאותם שעות שהאדם מוסיף לימנע בהם ממלאכה בערב שבת לשם מצוות תוספת שבת, הקדוש ברוך הוא מסכים לקרוא להם 'שבת' ממש, וזוכה בשעות אלו להרגיש קדושת שבת, וזוכה עבורם לכל הסגולות והברכות הכרוכים בשמירת השבת עצמה.

רבינו מוסיף, כי בכך מגלה האדם את תאוותו וציפיותו לשבת קודש, כי ממתין הוא כבר לבואו של השבת, עד שהוא מקדים לקבל על עצמו את השבת. בנוסף לכך, זה בשבילו גם גדר וסייג שלא להיכשל בחילול השבת עצמו, ולכן הוא מקדים לקבל את השבת, שאם יתעסק במלאכה סמוך לשבת ועלול חס ושלום להימשך ולהמשיך גם בשבת.

רבינו מוצא לרמז לזה בפרשת כי תשא 'וְשִׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבִטָה לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבִטָה' וגם בפרשתנו 'אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּם, שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ' והרי מדובר כאן על שמירת שבת, שהמצוה הוא על אי עשייה, שלא לעשות מלאכה בשבת, ואין יתכן לומר 'לעשות אותם', אלא זה מרמז על תוספת שבת מוסיפין מחול על הקודש, ונמצא שיש אפשרות 'לעשות שבת' שהשעות האלו הופכים להיות שבת ממש.

בדרך זה מפרש רבינו דברי חכמינו 'כל המשמר שבת מעלין עליו כאלו עשאו, ולכאורה אין לזה הבנה, אלא הכוונה שהוא מוסיף שעות על השבת ונשמר ונמנע בהם ממלאכה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה שבת ממש.

אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּם. (לה, א)

לכאורה כל הפסוק מיותר, ובכלל קשה מהו כפל הלשון אשר ציוה ה' לעשות אותם. וגם קשה, דעל שביתה ממלאכה לא מוצדק לומר לשון עשייה.

ויש לפרש עפ"י מה שאמרו חז"ל במדרש, כי אמר הקב"ה למשה 'הקהל קהילות ודרוש ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו לדורות הבאים להיקהל בכל שבת'. על כן אמרת התורה 'אלה הדברים' היינו להקהיל העדה ולדרוש להם התורה (שכתוב בתחילת הפרשה) ציוה ה' לעשות אותם. ובכן יתפרש כך - לעשות אותם, מלשון תיקון (וכדכתיב ועשתה את צפרניה) שבכך מתכפרים כל עוונותיהם, וכדאיתא במדרש **דבשעה שהחכם יושב ודורש נמחלים עוונותיהם של ישראל.**

שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ. (לה, ב)

יש לפרש דששת ימי המעשה אין להם קיום בלי קדושת השבת, כי אם לא ישמרו השבת גם ששת ימי המעשה לא יהיו, **כי השבת הוא הנפש של כל העולם** וזהו ששת ימים תעשה מלאכה, רק אם ועל ידי שביעים השביעי יהיה לכם קודש.

עוד יש לפרש, דהתורה מבטיחה בזה, **שאם יהיה יום השביעי קודש - תעשה המלאכה הצריכה לך בששת ימים.**

וַיִּצְאֻ אֵל כָּל עַדְתְּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה. (לה, כ)

יש לפרש דמשום שמהו רבינו עשיר גדול היה כדברי חז"ל, לכן פחדו ישראל שאחר שציוה ה' על המשכן, יביא משה בעצמו את כל נדבת המשכן **מצד חשקו הגדול בעשית מצות ה'** ולא יודקק להם. לזה תיכף ומיד נאמר ויצאו כל עדת ישראל "מלפני משה" שהם יצאו מהר להביא למשכן, כדי שמשה לא יקדים מלפניהם.

וַיָּבִיאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָפְאוּ לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רִחוּוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ. (לה, כא)

צריך לבאר כפל הלשון, וגם למה בסיפא לא נכתב "איש". ויש לפרש דיש ב' דרגות זו למעלה מזו בגדר מצוות צדקה, הא' - שנדבה רוחו ברצון נפשו ונותן כפי ערכו ויכלתו, ואף שאינו מצטער בנתינתו, בכל זאת יקרא "נדבת רוחו", שנותן רק לפי ערך ממונו ויכלתו. ולמעלה מזו יש דרגה שמתנדב יותר מיכולתו, ולא נקרא "נשאו לבו" שהלב מנשא את האדם, ומעריכו בערך עשיר, ונותן יותר מאשר יכולתו, וזהו כפל הלשון, ולכן רק בדרגה הראשונה כתיב "איש" שהוא מלשון חשיבות.

וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֶכֶם לִבָּבָהּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה. (לו, ח)

קשה דהתחיל בלשון רבים "ויעשו" וסיים בלשון יחיד "הכם לב". ויש לפרש דכוונת התורה לומר דהגם שהיו רבים שעשו המשכן, אך היה נראה כאילו עשאה אדם אחד, שהרי בדרך כלל כשיש רבים שעושים את המלאכה, ישתנה תואר מלאכת זה מזה, ואינו דומה כשעושה אומן אחד כל המלאכה. והשמעינו הכתוב שמלאכת המשכן היתה שלימה גם מבחינה זו, כי ה' הנותן חכמה השווה אותם בהתבוננות החכמה ודומים כולם לאיש אחד.

ועוד יש לפרש בדרך רמז, **שבאמצעות שקיבלו על עצמם עבודת המשכן, על ידי זה זכו לחכמת הלב.**

אגדה והסידות

הלכה ודרוש

נעשה נס שכל מה שהביאו למשכן נשתמשו בו

דָּיֵם וְגו' הוֹתֵר. ואולי שישמענו הפתוב חבת בני ישראל בעיני המקום, פי לצד שהביאו ישראל יותר משעור הצריך חש ה' לכבוד כל איש ששפחו והביאו ונכנס כל המוצא בית ה' במלאכת המשכן, וזה שעור הפתוב והמלאכה אשר צוה ה' לעשות במשכן הספיקה להפנס בתוכה כל המלאכה שעשו בני ישראל הגם שהוֹתֵר, פרוש, שהיה יותר מהצריך הספיק המקבל לקבל יותר משעורו על ידי נס. או עז"ה והמלאכה שהביאו היתה דים לא חסר ולא יותר, הגם שהיתה יותר כפי האמת, והוא אומר והוֹתֵר, פי נעשה נס ולא הוֹתֵר. (לו, ז)

כיוצא בזה פירש **בחינושי הר"ם** בפרשתו, שהקשה למה אמר משה שיעבירו קול במחנה שיפסיקו להביא, דמאי כולי האי, ומה זיק אם ישאר. ותיירץ דכיון שאם ישאר דבר מה מחפץ של אחד מישראל, יהיה לבו נשבר בקרבו כל ימיו שלא זכה להשתתף במלאכת המשכן, ונדבתו נשאה ולא נצטרכה, ע"כ רצו שלא ישאר שום דבר ויהיה לכל אחד מישראל שייכות במקדש, ולא יהיה שום איש נפרד ח"ו, ולכן העבירו קול במחנה, וזה הפי היתה דים והוֹתֵר, ובאמת היה יותר, רק שנעשה נס שהיה נצטרך הכל.

ובאמרי **אמת** (הובאו דבריו בליקוטי יהודה) הרחיב בדברי רבינו מה היה הנס, הדנה גבי שלמה המלך מצינו (מנחות כט, א; ירושלמי שקלים פ"א ה"ג, שמו"ר יב, ד) שמאלף ככר זהב נעשה רק ככר אחד, והשאר נעשה פסולת, אבל אצל המשכן לא היה פסולת כלל כי המותרות הלך לצרכי המלאכה שהוא בכלל היתה דים, והכוונה שמה שהוא הוֹתֵר בדרך כלל, השתמשו בו כעת לדים, עכ"ד. והיינו שמבאר כוונת רבינו שהקב"ה לא רצה שיהיה שברון לב לאדם שממה שהביא נעשה פסולת, וממה שאחרים הביאו נלקח למלאכת המשכן, לכן עשה הקב"ה נס שהכל היה נצרך.

ואכן **רבינו** פירש כהן פירושא בפר' פקודי (לח, כד) עה"פ כל זהב העשוי למלאכת הקודש: כי דבר ידוע הוא כי בעשות האדם כלי זהב או משאר המתכות, על כל פנים יתמעט משיעור משקל הזהב שנעשה ממנו הכלי, ולא יעמוד הכלי במשקל הראשון, לצד ההתחלקות פעולות מלאכותיו.

ומה גם כשיהיה במלאכה ריבוי ההתחלקות וחלקים דקים, פשיטא שיתמעט באמצעות כן, ועוד בהכין האדם מעשה המלאכה כמו שתאמר שתי וערב לארוג בגד פתילי זהב לעשות מהם המלאכה, מן הנמנע שידקדק במוכן, לא פחות ולא יותר, וכאן הודיע הכתוב שנעשה נס שכל הזהב העשוי למלאכה היה בכל מלאכת הקודש, מאומרו כל הודיעך שלא נתמעט מאמצעות המלאכה כנזכר, ומאומרו העשוי רשם גם כן שכל המוכן למלאכה לא נותר ממנו דבר לבטלה, והכל נכנס בכל מלאכת הקודש ודקדק לומר בכל ולא אמר במלאכת הקודש, נתכוין לומר גם כן שהספיק העשוי לכל, וזה הוא עיקר הנס, שזולת זה אין נס, במה שלא הוֹתֵר, כי אפשר שיער שיעור שודאי לא יותר, ולא הוכר הנס אלא באמצעות שלא הוֹתֵר ולא החסיר, עכ"ל.

ולפי דברי רבינו יש לבאר דברי המדרש (שמו"ר נא, ב) דע"י משה רבינו נתברכו כל מה שהביאו למשכן, ונתקשו בזה המפרשים, ולהנ"ל י"ל דהכוונה בדוכותו של משה רבינו לא היה פסולת מהזהב והמתכות, כמו שהוא בדרך כלל, אלא שהכל נתברך והוצרך למלאכת המשכן.

ובספ"ק **אהבת ישראל** כתב לאחר שהביא דברי רבינו: נראה בדרך זה, כי ידוע אשר התוה"ק נצחיות ונוהגת בכל עת, וגם בכאן רמזה לנו התוה"ק התנהגות אדם בעוה"ז שלא לרדוף אחר המותרות, רק **יתנהג במדת הסתפקות** בכדי הצורך ההכרחי ולא יותר, וכן בכל עניני גשמיים של עוה"ז לא יתנהג במותרות חלילה רק בכדי הצורך ההכרחי. כי ידוע אשר חטא העגל היה בעבור אשר רדפו אחר המותרות, כאומרם ז"ל (ברכות לב, א) על הפסוק 'ודי זהב' בשביל רוב זהב עשו מה שעשו. ולזה צריך כל אדם לתקן החטא הנ"ל שלא לרדוף אחר המותרות, רק יתנהג במדת הסתפקות במועט בכדי הצורך ההכרחי, הגם שישפיע לו השי"ת רב טוב, עכ"ז יראה להכניס הכל במדת הסתפקות בכדי הצורך ההכרחי ואז יזכה לתקן החטא הנ"ל.

וזה מרמז האוה"ח ח'ק', שהגם שהיתה הוֹתֵר, עם כל זה נכנס הכל במלאכת המשכן [שהוא תיקון למעשה העגל] בבחינת דים, כי צריכין להכניס הכל בבחינת דים שהוא בחינת הסתפקות הגם שישפיע לו השי"ת רב טוב.

אם חולקים כבוד לרב להקדימו לעשות מצוה

וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה. פרוש, מלפניו קדם שימיו להם רשות לעמוד מלפניו, והגם דאמרין ב'יומא (נג). שאין רשות לתלמיד לעמוד מלפני רבו אלא עד שימיו לו רשות, דנו ישאל פי כשאמר להם קחו מאתכם תרומה וגו' ונמר דבריו, כאלו אמר להם עמדו. או אפשר, כי אהבת הדבר קלקלה השורה. עוד נראה, שנתכוננו להקדים לבל ילך משה ויקדים להביא כל הצורך משלו כי עשיר גדול היה, וחסק גדול הוא בעשות מצות ה', לזה יצאו מלפניו, פרוש, על דרך אומרם (רות ד) וזאת לפנים קדם לו. (לה, כ)

בספ"ק **אהבת שלום** (סוף פרשתן) תמה על דברי רבינו, שלכאורה זה רחוק מן השכל שיעלה את על לב ישראל קדושים, לחשוך להרועה הנאמן שלהם שירצה לעשות כזאת, שכפי הנראה הוא עינו רעה בשל אחרים. וכתב לבאר, בהקדם שמצינו בענין השליח ציבור שמוציא רבים ידי חובתם, שנקטו חז"ל בשלום (ברכות לד, א) 'העובר לפני התיבה', כי הש"ץ הוא הציבור אשר דרך בו עוברין ההשפעות לכללות ישראל, וזה הרמז בש"ץ העובר לפני התיבה, כי ההשפעות עוברין דרכו, ולזה צריך שיהיה השליח ציבור מקושר תמיד בהש"ת ובכללות ישראל, הוא בהם והם בו, ועי"ז הוא ממוצע בין ישראל ובין הש"ת, ויכול להשפיע להם כל טוב. נמצא שהש"ץ הוא כללות ישראל ועי"ז מוציא רבים ידי חובתם. וכמו כן משה רבינו היה בבחינה זו, ומשום הכי היה מקום לומר שירצה משה להוציא רבים ידי חובתם כש"ץ המוציא את הרבים ידי חובתם, ולכן הוצרכו להקדימו, עכ"ל.

מאידך, **באבות הרא"ש** (פלאגי, ח"א עמ"ג) העיר על דברי רבינו שבני ישראל יצאו לתרום, ולא נתנו למשה לתת הכל מכיסו, דלכאורה מצאה החקירה לנוח איך עת בני ישראל קדמו בהיות שם משה רבן של כל בני ישראל, ולא השיגו לחלוק לו כבוד במצוה כזאת. והוכיח מזה שבמקום עבודת ה' אין משגיחין בכבוד הרב.

והוסיף עוד לפרש בזה מאמר הכתוב 'ויצאו מלפני משה', כי דבר זה שאין משגיחין בכבוד אצל תורת ה' ועבודתו וכל הקודם וזכה, למדוהו ומהם רבינו, שבעת ששלחו הש"ת לילך למצרים לא רצה וביקש שאהרן ילך, והטעם משום שלא יהא אהרן מוצר שנתנו לו הגדולה, וכתב היפה תואר על המדרש (שמו"ר ג, כב) שרק מטעם זה נמנע, אבל לא מחמת כבוד אחיו הגדול, כי במקום עבודת ה' אין כבוד לאחרים אלא כל הקודם וזכה. וזהו שנאמר ויצאו מלפני משה, שממשה עצמו למדו ישראל דבר זה.

ובגוף הדבר הביא שם באבות הרא"ש ממה שכתב **בשיירי כנסת הגדולה** (או"ח סי' תר"ס בהגות הב"י), שעובדא היה שחסיד אחד העלה בדמי לולב אחד שנקנה בשביל הרב וקנאו הוא, והעירו לו שלא היה לו לעשות כן מפני כבוד הרב, והשיב שבמקום עבודת ה' אין חולקים כבוד לרב. והביאו החיד"א בפני דוד (פר' בשלח אות י'), ולהלכה בברכי יוסף (חו"מ סי' רפ"ד אות א') עיי"ש. וכן כתב בשו"ת דברי יוסף (אירגס, סי' כ"ו), ובחקרי לב (או"ח סי' ד'). ועי"ש באבות הרא"ש שפלפל בזה.

וב**בכורי יעקב** (סו"ס תרנ"ו) הביא דברי השיירי כנה"ג, והעיר שלפ"ג גם לאביו אין לכבוד במקום מצוה. ובשערי תשובה (סי' תרנ"ח סק"ג) הביא ג"כ דבריו, ומעוד פוסקים בזה, ונחית לחלק בין מצוות המוטלות על כל יחיד שאז אין חולקין כבוד לרב, לבין מצוות המוטלות על הציבור כמו קריאת התורה וכיו"ב, שרק אחד מהם או חלק מהם עושין, שבוה בודאי יש לכבוד את הת"ח והרב. ושוב הביא דברי המור וקציעה שם שגמגם בדברי הכנה"ג, עיי"ש.

[ולפ"ז בני"ד נראה, דהגם שזה היה חיוב המוטל על כלל הציבור, מ"מ כיון שהמשכן היה לכפר על חטא העגל, ומשה לא היה לו חלק בחטא זה, לכן כלל ישראל קודמים לקיום המצוה, דכלפי משה הוי כמצוה שאינה מוטלת עליו.]

אולם **במנחת יצחק** עה"ת (פר' פנחס עמ' קפ"ג) הסביר דברי רבינו באופן אחר קצת, שכיון שהכנת המשכן צריך שיהיה מתרומתם של כל ישראל, כדמצינו בודו המלך שקיבץ כסף מכל שבטי ישראל בשביל לקנות מקום המקדש (זבחים קטז, ב), לכן אין כח ביד משה רבינו להפקיע זכות הציבור. והביא שכ"כ בשו"ת צמח צדק (הקדמון, סי' נ') שמצוה המסורה לציבור אין היחיד יכול לזכות בה לעשותה כולה מממונו בלא הסכמת הציבור. ולפ"ז אין ראייה מדברי רבינו לדינו של השיירי כנה"ג.

ויש להביא בזה ממה שכתב **רבינו** בריש פר' תצוה (כז, כ): עוד ירצה, לצד שצוה ה' כל מעשה המשכן וענייניו לנוכח, שיראה שמצוה לו שיעשה הוא כל הנדבר אליו, ויביא כל הנדבה אל המשכן, לצד התלהבותו בעבודת ה', גם יעשה מלאכת המשכן ועבודתו, לזה אמר אליו ואתה תצוה, פירוש מה שיש לך מהיתרון על כל ישראל אינו אלא מה שתצוה אותם לבד, ולזה אמר תיבת ואתה, ותוספת הוא"ו, לצד שיש עושים לבד משה, עכ"ל. ולכאורה מפורש בדבריו שהשי"ת גילה במפורש למשה רבינו שלא יביא כל הנדבה משלו, ובנ"י ידעו ג"כ מזה, ולכן אפילו אם היו רוצים לא יכלו לתת למשה לתרום הכל. אך אינו מוכרח כ"כ, דיתכן ששם אמר השי"ת למשה רק שאינו חייב לעשות הכל, אבל עדיין אם ירצו בני"ד לכבדו מדיני כבוד הרב יוכלו לכבדו לעשות הכל.

מאות מגילי שיעור והונן תורת האור החיים הקדוש מעידים: עם הספר 'כל הנתוב לחיים' המוביל אלפי ביאורים מגדולי הדורות על ספר 'אור החיים' הקדוש, פרושים ומתוקנים וקריבות בדברי האור החיים הקדוש, ומגילים צפופות ומפלאות בתורתו הקדושה, עד בכדי שימשיגו ויתלהטין אחריה.

להשיג בכל חנויות הספרים, או בקו המורשת' 0733.743.620

הליכות גדולי ישראל וספריהם

רבי חיים אבועלפיא

נתעורר נפשו לבנות ישיבה בארץ ישראל לאוקמי שכינתא מעפרא. במכתב לק"ק סאלי על החזקת ישיבתו בארץ ישראל כתב רבינו [אגרות ותשובות רבי חיים בן עטר, עמ' קכז]:

קול יצא מלפני ד' בלב כל בחירי המוני עם אלקי אברהם, נאספו ממזרח וממערב - הללו דרך אניה בלב ים והללו ממדבר הרים - לעלות לעיר סביב לה הרים, להתגולל בעפרה יחוננו ויברכנו, לומר די לצער הפרידה, אולי יתעשת ה' לנו ונחיה באור החיים. והדברים עתיקים, וכבר הגיעו הדברים לאזן מילין תבחן את אשר הערה נפשו הרמה, הנשר הגדול קדוש ישראל תנא דאורייתא מלך חיים אבול-עפיא, הדור ונעים די מלכא יעול בהיכליה, וכבר זכה מי שזכה בו מהגולה ויחידיו סגולה. עכ"ל.

ובהמשך כתב רבינו: "גם כפי האמת נפשי נקשרה בנפשו, כי מלאך ה' צבאות". ובספרו ראשון לציון (ביצה יב, א) מזכירו רבינו בזה"ל: ראיתי למופת דורנו הלא הוא מוהר"ר חיים אבועלפייא נ"ו.

רבי חיים בן עטר הזקן

היה מקונן בתיקון חצות כאשה אלמנה, ואח"כ היה עוסק בתורה עם נכדיו עד אור הבוקר.

בהקדמת חפץ ה' כתב רבינו: וישבתי ללמוד תורה לפני מורי ורבי הרב המפורסם אדוני זקני מורי, אשר נודע בשערים שמו המופלא, החסיד העניו כמוה"ר חיים בן עטר זלה"ה, אשר מימיו שתיתי באר מים חיים, ובין ברכיו גדלתי ובחיקו שכבתי מיום היותי לשאוב מדרכיו הטובים.

ומרוב חסידותו, כמעט אני אומר שלא עבר עליי חצי לילה בשינה, אפילו לילי תמוז, מלקונן ולספוד כאשה אלמנה על חורבן בית אלוקינו בבכי גדול, ולהשלים הלילה בתלמוד עמי אני ע"ה וכיוצא בי מיוצאי חלציו.

גם בשעה שקמו עליו רודפים וצרות, היה דבוק בהשי"ת ולא נמנע מלימודו.

כמובא בהקדמה שם: "וגם הוא רבים קמים עליו וכמה צרות עליו, והוצרך לנוד ממקומו מעיר לעיר מהרודפים. ואף גם זאת, כל מקום שגלה מורי הרב שכינה עמו, זהו מושב בית המדרש, מקום שיפול העץ שם יהו... כללן של דברים, הצצתי וראיתי דבקותו בו יתברך אפילו בעת

סרדתו, לא מנע מהביט אל ספר המקרא, וממנו למדתי קצת מעשים כטיפה מן הים".

לא היה אוכל חגבים כמנהג בני המערב, אך לא אסרם להדיא.

בספרו פרי תואר כתב רבינו (יורה דעה סימן פה):

אמרתי לגלות דעתי, במה שאני רואה שנוהגים בעירנו שבקצת שנים שבאים הארבה לערי המערב והיא מכה גדולה לתבואה, וראיתי שפשטו ידיהם בני עמנו לאוכלם ועמדתי על טעם אכילתם...

ובקשתי לידע מהראשונים שבדורנו עיקרן של דברים, וקיימתי מקרא שכתוב (דברים לב, ז) 'זקניך ויאמרו לך', ה"ה גדול דעה רב ועצום, שלא היה בדורנו כמעט גדול ממנו בחכמה ובמנין, הרב הגדול והקדוש מורי ורבי אדוני זקני זצוק"ל, וראיתי שלא היה אוכלם ומקהה שיניו באוכל אותם, אלא שראיתיו מעלים עין לאסור בהדיא....

ושאלתי עוד מקצת זקנים שהיו מצויים אצל מורי הרב הנזכר, אם שמעו ממנו יסוד היתר זה, והגידו לי שאמר להם שמעולם לא פשטו ידיהם בהם לאוכלם אלא בשנת הרעב.

ישועות חיים סיפורי ישועות בזכות לימוד והפצת תורת אור החיים הקדוש

ליהודים היתה אודה זו תודה...

הבחינות. והייתי זקוק בדחיפות לסכום כסף כדי להיחלץ מהמצב העגום.

באחת מסדרי הלימוד שעסקתי באור החיים הק' תיכף בגמר הלימוד צירפתי תפילה רותחת מעומק הלב בזכות הצדיק שיעורר בעדי להסתדר חיש מהר עם הסכום האמור, למרות שלא היה לי אף קצה של חוט מהיכן תבוא הישועה.

מבית המדרש הלכתי לתפילת ערבית ותוך כדי ההכנות לתפילה ניגש אלי ידיד ותוחב לידי סכום כסף.

מכתב שנשלח לפירסום וזיכוי הלומדים:

זכיתי להתוודע לתורתו של האור החיים הקדוש בזכות רשת הכוללים 'יום השישי' ללימוד תורת האור החיים.

ההתעסקות בתורתו של האור החיים חוללה בי מהפך פנימי בתשוקת לימוד התורה בשמחה פנימית אמיתית שרק מי שחי את לימוד תורתו מבין כוונתי.

ברצוני לספר משהו קטן ואישי שאירע עמדי בעבר, היה זה בתקופה כלכלית מאוד מכבידה ומצומצמת מכל

לתדהמתי הסכום שקיבלתי היה מדויק להפליא לאותו הסכום שהייתי זקוק.

ראיתי במוחש ממש איך הצדיק פעל בשבילי, שמיד אחרי לימוד והתמדה בעסק שמועותיו ותורתו הקדושה דאג לישועתי.

הלוואי ואזכה להשיב טובה, ומאורע זה יגרום לכלל הקוראים היקרים, להתחזק ולהתאמץ בעסק תורתו של האור החיים הק', ולזכות לכל הטובות שבעולם כהבטחתו המפורשת.

אלפים כבר נושעו
 בזכות תרומתם למען האור החיים הקדוש
 והפצת ספריו הקדושים

קנה לעצמך זכות אצל האור החיים הקדוש

מוקד הישועות: 0733-713-620

מרכזת אור החיים הקדוש
 רבנות סטריי וכתבי חק'
 ומספרי לוגית תורנית

סדר כתיבת אנשים הוא לפי סדר ביאתם ולא לפי חשיבותם

והנשיאים וגו', לצד שבאו באחרונה נכתבו אחר מטוה העיזים בחכמת נשים. (לה, כז)

בשו"ת תשורת שי (מהדו"ת סי' פ"א) למד הלכה מדברי רבינו כאן. וז"ל:

שאלה, נתקבצו קצת מאנשי עיר אחד ונעשו חבורה תהלים ולשאר דברים בממונם, ואחר כן באו עוד אנשים לתוך החבורה והעמידו מהחבורה גבאים וטובים מנהלי החבורה, ובקשו לעשות פינקס ולכתוב כל איש בדף מיוחד, ונתעצמו מי יכתבו ראשון ראשון, וטובי מנהלי החבורה טוענים דלהם משפט הבכורה.

והשיב: הנה דבר זה נלמד מהתוה"ק פר' ויקהל, דכתיב והנשיאים הביאו, וכתב האוה"ח לצד שבאו באחרונה נכתבו אחר מטוה העיזים בחכמת נשים עכ"ל, הרי אף שהיו נשיאים כיון שבאו באחרונה נכתבו באחרונה. עכ"ד.

אלא שלכאורה יש לומר דשאני הכא שהנשיאים התרשלו כדפירש"י, ולכן לא חש הכתוב להקדימם, משא"כ בנידון השאלה שבתשורת ש"י שלא היה האיחור מחמת התרשלות.

גם הרמב"ן כתב על פסוק (לעיל פס' כ"ב) ויבאו האנשים על הנשים כי טעם על הנשים שהם היו שם בראשונה והאנשים נטפלו להן, עכ"ל.

הרי דפירסם הכתוב מי שבא בראשונה אף דהאנשים שולטים על הנשים כדכתיב (בראשית ג, טז) והוא ימשול בך. ועיי"ש שהוסיף להוכיח כן מהמשנה ב"ה (פ"ב מ"ו).

יש להסמך עוד לזה מדברי האבן עזרא (סו"פ מסעי) שהסדר האמור שם בקרא ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה בנות צלפחד לבני דודיהן לנשים, הוא סדר נישואיהן, ולא לפי סדר שנותיהם.

הרי לנו שבמקום שהכתוב מדבר בענין נישואיהן, יש להקדים ולמנות מי שהקדימה לנישא, ולא לפי סדר חשיבות שהגדולה חשובה יותר.

חיים שאל

שאלות והיחודת ע"ה תורת ותולדות רבינו

- מדוע לקח משה רבינו את כל התרומות לבד, ולא חשש שיחשדו בו.
- האם השתמשו למשכן עם כל התרומות שהביאו בני ישראל.
- היכן רמוז בפרשתנו שבשעה שהחכם יושב ודורש, מתכפרים עוונותיהם של ישראל.
- היכן רמוז בפרשתנו האיסור לומר לגוי לעשות מלאכה בשבת.

תשובות יתקבלו בכתובת מייל המערכת כמופיע בתחתית העמוד בין פותרי השאלות תקיים הגרלה שבועית על הספר המרתק רב המכר "נר המערבי" ההגולה נערכת ביום שני, שליחת התשובות עד יום ראשון בשעה 8:00 בערב

נערך מתוך שיעורי אוה"ח הק' מאת הרה"ח יהודה וייס שליט"א

שמירת שבת הוא תיקון לחטא העגל

אלה הדברים אשר צוה וגו'. יתבאר על פי דבריהם ז"ל (הוריות ח, א) שאמרו בפסוק וכי תשגו וגו' (במדבר טו, כב) שכל המודה בעבודה זרה ככופר בכל התורה, ומעתה הנה צריכין כל ישראל לתקן כל תרי"ג מצות אשר פגמו בכולן, ודבר זה הוא רחוק מגדר ההשגה, אשר על כן באה מצות ה' להם שיזהרו במצות שבת, ואמרו רבותינו ז"ל (שמו"ר כה, יב) שקול שבת כנגד כל התורה, ובוזה יתקנו פגם שפגמו בכל התורה. והוא מאמר משה כאן, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, פירוש לשון תיקון, בזה יתוקנו פגמיהם של בני ישראל, ומה הם הדברים ששת ימים וגו' וביום השביעי וגו'. (לה, א) כפירוש זה ממש כתב רבינו לעיל בפר' כי תשא (לד, יח): והזכיר שמירת שבת [להלן בפסוק כ"א] ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבות בחריש (ובקציר תשבות), לפי שהם עבדו עבודה זרה שהיא שקולה כנגד כל התורה כולה, לזה אמר ה' מצות שבת שהוא גם כן שקול כנגד כל התורה, שבזה יתוקן המעוות'.

ומעתה צריך ביאור, מה הוסיף רבינו בפירושו כאן.

וי"ל ע"פ מה שאמרו חז"ל (שבת ק"ח, ב) אלמלי שמרו ישראל ב' שבתות מיד נגאלין, ובספה"ק (ע"י קדושת לוי פ' ויצא ועוד) ביארו בכמה אופנים למה צריך ב' שבתות, כי שבת אחת עדיין אינו בשלימות, ורק אחר ששמר שבת אחת יכול לשמור שבת השניה בשלימות. ולפ"ז י"ל שלכך נכפל בתורה פעמיים, שהשבת תהא כפרה לישראל על עוונותיהם, כי באמת לזכות לשמירת שבת בשלימות צריך ב' שבתות, ואז יתכפרו עוונותיהם לגמרי.

עוד י"ל דמאחר שאמר להם כאן שיתחזקו בשמירת שבת, כי הוא כפרה לחטא העגל כפירוש רבינו, חשש שייטעו שלאחר שכבר שמרו שבת אחת ונתכפרו על עון העגל, שוב אינם צריכים להתחזק כ"כ בשמירתה, ולזה חזר והזהיר שוב.

בחיודש שהכין בצלאל כלי אומנות

ועשה בצלאל וגו' את כל מלאכת וגו'. אכן הכוונה היא שהכין כלי אומנות הצריכין לעשות בהם כל פרטי המלאכה אשר צוה ה' לעשות, כי צריכין כמה פרטי כלי אומנות. (לו, א)

מה שכתב רבינו שהכוונה שהכין כלי האומנות, צ"ב מה הוצרך להשמיענו, והרי פשיטא שלא יכול לעשות בלי כלי אומנות.

ויתכן שהשמיענו הכתוב שלא המתין משה שיגמרו להביא את הנדבות ואז יכין כלי העבודה, אלא בגודל תבערת לבו ביקוד המצוה הכין כבר הכלים תיכף ומיד לאחר שנצטווה.

ובספר ויגד יעקב (לכ"ק אדמו"ר מפאפא זצ"ל) פירש עומק הדבר, ע"פ מה דאיתא בברכות (נה, א) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ, דהיינו חכמתו של בצלאל היה הכוונות העמוקות והיחודים הנוראים שהוצרכו לבנות בית להשראת השכינה בתחתונים. והשמיענו הכתוב שכבר בעשיית כלי האומנות היה בצלאל מייחד ומכוין כוונות וסודות ברזן עילאין.

יש להסמך לזה ממה שמצינו בתורה (לעיל כ, כב) שאסור להניף ברזל על אבני המזבח, ועיי"ש הטעם ברש"י שהמזבח עשוי להאריך ימים ולהרבות שלום, ואינו בדין שהברזל שגורם מיתה ומריבה יעלה עליהם. הרי שיש השפעה אפילו במהות כלי האומנות שבהם מכינים את חלקי המשכן, והבין.

זכותו יגן עלינו זכרוננו צדיק לברכה